

**Centre of expertise in
Comparative European Social Research and Theory
CESRT**

Sociale en multiculturele integratie in de Euregio Maas-Rijn

**Rapport inzake sociale en multiculturele integratie in de Euregio Maas-Rijn (SMI-EMR)
ten behoeve van de netwerkvorming van multiculturele organisaties in het kader van
de immigratie en integratiepolitiek van de Europese Unie in het Nederlandse deel van
de Euregio Maas-Rijn**

Maastricht/Sittard, december 2003
Karel Toussaint
Nol Reverda

Inhoudsopgave

	Inleiding	2
1	Definiëring	3
1.1	Definiëring van migranten	3
1.2	Sociale integratie	4
2	Migrantendata in Nederland en het Nederlandse deel van de Euregio Maas-Rijn	6
2.1	Overzicht allochtonen totaal	6
2.2	Asielverzoeken naar geslacht en leeftijd	7
2.3	Allochtonen in het Nederlandse deel van de Euregio: Zuid Limburg	8
3	Migrantenbeleid	9
3.1	Het migrantenbeleid van de Nederlandse overheid in het verleden	9
3.2	Wet Inburgering Nieuwkomers WIN 1998	9
3.3	Resultaten WIN	11
3.4	Het huidige migrantenbeleid (Miljoenennota 2003)	13
3.4.1	Doelstellingen op het terrein van immigratie en integratie	13
3.5	Beleid van de provincie Limburg 2004	16
4	Categorieën van verenigingen en organisaties van en voor migranten	18
4.1	Landelijke organisaties op het gebied van asiel en vreemdelingenbeleid	18
4.2	Euregiole organisaties in het NL deel van Maas-Rijn	19
4.3	Overzicht Organisaties van en voor allochtonen in Maastricht en Heuvelland	21
	Literatuur/Bronvermelding	27

Sociale en multiculturele integratie in de Euregio Maas-Rijn

Inleiding

Conflicten tussen meerderheden en minderheden, en vaak tussen minderheden onderling, vormen een van de kernproblemen van pluralistische samenlevingen. Hoewel de term 'minderheid' op verschillende manieren is gebruikt, heeft deze volgens de algemene internationale definitie betrekking op gemarginaliseerde of kwetsbare groepen die in de schaduw leven van een meerderheidsgroep met een andere en dominante culturele ideologie. Minderheidsgroepen beschikken over waardesystemen en besef van eigenwaarde die dikwijls van heel andere oorsprong zijn dan die van de overheersende cultuur.

Minderheden hebben vaak problemen om ten volle deel te nemen aan de activiteiten van een samenleving die dominante groepen bevoordeelt. Soms is de discriminatie ingebed in het juridisch kader, dat minderheden toegang tot onderwijs, arbeid en politieke vertegenwoordiging ontzegt. Vaker echter is gebrek aan participatie niet zozeer officieel beleid, maar wel de dagelijkse praktijk. Allereerst is het noodzakelijk discriminerende maatregelen op te heffen. Vervolgens moet de basis worden gelegd voor de emancipatie van minderheden.

Een goed minderhedenbeleid doet recht aan de multiculturaliteit van een samenleving. Dit komt o.a. tot uiting in het taal beleid. Indicatief daarvoor is dat enerzijds dat de taal van minderheden wordt beschermd, anderzijds dat deze groepen de kans krijgen deel te nemen aan de gemeenschap als geheel. Scholen zouden verschillende talen moeten onderwijzen, met name de plaatselijke taal van de minderheid en de taal van de meerderheid, zodat mensen een keuze hebben als ze hun mogelijkheden willen vergroten. Dit is van het grootste belang bij het opzetten van een onderwijsstelsel dat wezenlijk multicultureel is, dat wil zeggen een stelsel dat minderheden niet alleen een betere plek in het onderwijssysteem toekent, maar ook in het beeld van de 'nationale cultuur' die ieder land probeert te creëren en uit te dragen. Een dergelijke benadering stuit echter dikwijls op weerstand, zowel van politici, die dit nog steeds als bedreiging van de nationale integratie zien, als van gemeenschappen waarin door opeenvolgende immigratiegolven een ethos is ontstaan dat uitgaat van de samenleving als 'smeltkroes', en van immigranten vraagt zich te assimileren.¹

Dit onderzoek is een eerste aanzet om de situatie van migranten (en gedeeltelijk vluchtelingen) in de provincie Nederlands Limburg te beschrijven met betrekking tot sociale integratie en multiculturaliteit.

Achtereenvolgens ga ik in op de definiëring van migranten en sociale integratie, statistische gegevens, het Nederlandse migrantenbeleid en de meest relevante organisaties aangaande migranten en vluchtelingen.

Dit document is bedoeld te ondersteuning van de start up conferentie d.d. 29/30 januari 2004 en moet als zodanig dan ook gelezen worden; het pretendeert dan ook geen volledig overzicht van de situatie in Nederlands Limburg te geven.

¹ Bron Unesco rapport 1995

1 Definiëring

1.1 **Migranten, gastarbeiders, etnische of culturele minderheden, immigranten, buitenlanders, vreemdelingen, allochtonen, oudkomers, nieuwkomers, vluchtelingen, asielzoekers en illegalen.**

In het dagelijkse taalgebruik en in de literatuur wordt het meest het begrip allochtonen of allochtone groepen gebruikt als verzamelbegrip, maar migranten, gastarbeiders, etnische of culturele minderheden, immigranten, buitenlanders, vreemdelingen, allochtonen, oudkomers, nieuwkomers, vluchtelingen, asielzoekers en illegalen hebben een eigen betekenis en klank. Dat geldt ook voor het onderscheid in eerste en tweede generatie. Meestal worden er personen mee bedoeld die van "niet Nederlandse" herkomst zijn, waarbij dan de personen en hun kinderen bedoeld worden die afkomstig zijn uit niet-westerse landen.

Soms wordt het begrip allochtonen ook wel in een ruimere betekenis gebruikt, samenvallend met het begrip migranten (migreren: trekken, verhuizen). In een bredere definitie worden dan bedoeld: alle vreemdelingen plus alle personen die buiten Nederland geboren zijn plus alle personen van wie tenminste één ouder buiten Nederland geboren is. .

Allochtoon betekent letterlijk van elders afkomstig en is een persoon die aan minstens een van de volgende criteria voldoet:

- Zelf geboren buiten Nederland
- Moeder geboren buiten Nederland
- Vader geboren buiten Nederland

Autochtoon betekent de oorspronkelijke bewoner en is dan iemand die zelf, maar ook de beide ouders, in Nederland geboren is.

In 'allochtonen'-prognoses hanteert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) onder meer de zogenoemde 'beperkte' definitie: de eerste generatie allochtonen wordt gevormd door personen die in het buitenland zijn geboren én van wie minstens één ouder in het buitenland is geboren; de tweede generatie bestaat uit personen die in Nederland zijn geboren én van wie beide ouders in het buitenland zijn geboren. Afhankelijk van de gekozen definitie verschilt ook de omvang van de groepen van ongeveer 4 tot 17% van de totale bevolking..

De (juridische) benaming "vreemdeling" of "buitenlanders" is een beperkte benaming omdat het dan alleen gaat om mensen/groepen die geen Nederlands paspoort hebben. Leden van etnische groepen kunnen echter ook de Nederlandse nationaliteit of een dubbele nationaliteit hebben. Het (demografische) begrip migranten (soms wordt ook wel "nieuwkomers" gebruikt) heeft als beperking dat het dan alleen gaat om het aantal personen dat in het buitenland geboren is, ongeacht hun nationaliteit of culturele herkomst. Bovendien vallen hun kinderen die in Nederland geboren zijn niet onder deze definitie.

Het (economische) begrip gastarbeiders wijst in principe alleen op de groep buitenlandse mensen die vooral in de jaren zestig naar Nederland zijn gekomen met een toen vooralsnog tijdelijke bedoeling. In de jaren zestig raakte de Nederlandse arbeidsmarkt oververhit. Veel werk, met name in de zware industrie, bleef liggen. Nederland had snel goedkope arbeidskrachten nodig en ging mensen werven in landen als Turkije, Marokko, Spanje en Italië. Gastarbeiders werden ze genoemd. Want hun verblijf in Nederland was tijdelijk, dacht men. "Zowel de gastarbeiders zelf als de overheid gingen ervan uit dat de nieuwe werknemers zouden terugkeren naar hun eigen land," zegt islamoloog Nico Landman, verbonden aan de Universiteit Utrecht. "Daarom werd er

tot eind jaren zeventig in Nederland geen beleid ontwikkeld om de integratie van deze nieuwkomers te bevorderen. Alles was gericht op hun huisvesting, ze te laten werken en terug te laten keren."

"Etnische of culturele minderheid" is een benaming die overeenkomt met de betekenis van allochtonen, maar is ook een (beleids)begrip. Het begrip etnische minderheden wordt gebruikt om etnische groepen aan te duiden die in een maatschappelijke achterstandspositie verkeren en daarom doelgroep zijn van het minderhedenbeleid van de overheid. (de Minderhedennota 1983) In dit verband worden ook groepen als Molukkers, Indonesiërs, Surinamers en Antillianen aangeduid waarvan de reden van verblijf in Nederland gelegen is in het koloniale verleden.

Een vluchteling is niet hetzelfde als een asielzoeker. De UNHCR, de United Nations High Commissioner for Refugees, verstaat onder een vluchteling iemand die buiten zijn land verblijft en niet kan terugkeren wegens een gegronde angst voor vervolging op grond van ras, religie, nationaliteit, politieke opinies of lidmaatschap van een bepaalde sociale groep, of iemand die gevlucht is voor een oorlog of burgeroorlog. (Definitie van vluchteling volgens het Verdrag van Geneve: elke persoon, die uit gegronde vrees voor vervolging wegens ras, godsdienst, nationaliteit, het behoren tot een bepaalde sociale groep of zijn politieke overtuiging zich buiten het land bevindt waarvan hij de nationaliteit bezit en die de bescherming van dat land niet kan of uit hoofde van vorenbedoelde vrees niet wil invoeren.)

Een asielzoeker is volgens de UNHCR iemand die zijn land is ontvlucht en asiel aanvraagt in een ander land, dat wil zeggen het recht om erkend te worden als een bona fide vluchteling, inclusief de wettelijke bescherming en materiële hulp die die status met zich meebrengt. Niet alle asielzoekers zijn dus vluchtelingen: iemand die om economische redenen gevlucht is en ergens asiel aanvraagt, is geen vluchteling volgens de UNHCR-definitie.

Oudkomers en nieuwkomers zijn begrippen die in samenhang staan tot de wet inburgering nieuwkomers van 1998. Oudkomers zijn dan migranten van voor die datum, nieuwkomers van daarna.

Illegalen zijn personen die niet officieel zijn toegelaten in Nederland, veelal omdat een bedreigende situatie in het land van herkomst niet aannemelijk gemaakt kon worden, maar die wel in Nederland zijn gebleven.

1.2 Sociale integratie

Ook ten aanzien van sociale integratie worden verschillende betekenissen gehanteerd. Sociale integratie van migranten betreft in ieder geval de terreinen politieke, i.c. burgerschapsparticipatie, sociaal-economische (i.c. arbeidsparticipatie) en culturele participatie. Integratie betekent het uitwisselen van identiteit tussen de verschillende groeperingen om te komen tot een situatie waarin wederzijdse acceptatie ontstaat. Assimilatie gaat verder: het aanpassen van een groepering aan een andere op een zodanige manier dat het haar specifieke eigenschappen en eigen kenmerken totaal verliest. Daartegenover staat segregatie: dit betekent het isoleren van een of meer van de groeperingen (minderheden) op een maatschappelijke culturele en economische manier van de rest.

Politieke integratie betreft dan een situatie binnen een maatschappij waarin de verschillende groeperingen een hoge mate van politieke saamhorigheid betonen die waargenomen kan worden in de manier van politieke samenwerking die gebaseerd is op overleg en deelname aan

verkiezingen. Sociale integratie is het proces van samenwerken tussen de verschillende groeperingen van verschillende afkomst of oorsprong binnen een maatschappij. Of ook wel het samenvoegen van verschillende aspecten van het leven binnen een samenleving om te komen tot een uniforme relatie of het verwijderen van alle barrières tussen de verschillende groeperingen. Culturele integratie is dan het overdragen of overnemen van de verschillende culturele entiteiten van culturele kenmerken op een zodanige manier dat deze beiden tot een uniforme cultuur worden gevormd.²

Structurele integratie wordt wel gedefinieerd als volwaardige deelname aan maatschappelijke instituties. Sociaal culturele integratie heeft betrekking op de aard en de mate van contacten tussen de leden en organisaties van minderheden met de leden en organisaties van anderen in de hen omringende samenleving. Het Amsterdamse College van B&W hanteert een brede opvatting van integratie: meedoen en erbij horen op de snelweg die de Amsterdamse samenleving is. Recentelijk wordt integratie ook wel gelijk gesteld met inburgeren.

² In dat kader verzocht de Europese Raad onlangs de lidstaten de sociale partners en alle bij het proces van sociale integratie betrokken actoren nauwer bij dit integratieproces te betrekken. Te dien einde verzocht hij het Comité voor sociale bescherming nauwer samen te werken met de sociale partners om de tripartiete dialoog over de sociale integratie uit te breiden. Hij verzocht de sociale partners eveneens na te gaan welke partnerschapmechanismen en mogelijkheden voor speciale activiteiten kunnen leiden tot een grotere sociale integratie; in het kader van hun autonome dialoog in te gaan op initiatieven voor het versterken van de sociale integratie in een uitgebreide Unie; hun betrokkenheid bij de open coördinatiemethode op het gebied van armoede, sociale uitsluiting en werkgelegenheid te vergroten ter bevordering van een voor allen openstaande maatschappij en arbeidsmarkt. Met ditzelfde doel voor ogen verzocht hij het Comité voor sociale bescherming om de dialoog met de organisaties van de civiele samenleving te versterken en verzocht laatstgenoemde partnerschappen en speciale activiteiten te onderzoeken en uit te werken

2 Migrantendata in Nederland en het Nederlandse deel van de Euregio Maas-Rijn Overzicht van allochtonen en asielverzoeken in Nederland en allochtonen in Zuid-Limburg

2.1 Overzicht van het totaal aantal allochtonen in Nederland

Allochtonen naar leeftijd, geslacht en herkomstsgroepering, 1 januari, 2003

<i>Leeftijd</i>	Totaal alle leeftijden	Totaal alle leeftijden	Totaal alle leeftijden	Totaal alle leeftijden	Totaal alle leeftijden	Totaal alle leeftijden
		Totaal 1e en 2e generatie allochtonen	1e generatie allochtonen	2e generatie allochtonen	2e generatie allochtonen	2e generatie allochtonen
<i>Onderwerpen</i>	Bevolking	Totaal 1e en 2e generatie allochtonen	Totaal 1e generatie allochtonen	Totaal 2e generatie allochtonen	2e generatie (2 ouders in buitenl. geb.)	2e generatie (1 ouder in buitenl. geb.)
<i>Onderwerpen</i>	mannen en vrouwen				Totaal (2 ouders in buitenland geboren)	Totaal (1 ouder in buitenland geboren)
<i>Onderwerpen</i>				Totaal 2e generatie allochtonen	absoluut	absoluut
<i>Herkomstgroepering</i>	absoluut	absoluut	absoluut	absoluut	absoluut	absoluut
<i>Nederland (autochtonen)</i>	13153814					
<i>Allochtonen totaal</i>	3038758	3038758	1585927	1452831	588451	864380
<i>Niet-westers totaal</i>	1622602	1622602	1004566	618036	451299	166737
<i>Westers totaal</i>	1416156	1416156	581361	834795	137152	697643
<i>Australië</i>	13960	13960	4969	8991	584	8407
<i>Dominicaanse Republiek</i>	9200	9200	6737	2463	1478	985
<i>India</i>	12971	12971	8695	4276	2503	1773
<i>Japan</i>	7116	7116	5855	1261	386	875
<i>Kaapverdië</i>	19353	19353	11335	8018	6059	1959
<i>Marokko</i>	295332	295332	163280	132052	119070	12982
<i>Spanje</i>	31206	31206	17793	13413	3534	9879
<i>Suriname</i>	320658	320658	187279	133379	90088	43291
<i>Turkije</i>	341400	341400	190219	151181	133156	18025

Source: © Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2003-12-04

Het aantal allochtonen bedraagt 23% van de bevolking, daarvan is 12% niet westers allochtoon. In 2000 was het totaal aantal allochtonen nog 2.775.000, waarvan niet westers 1.409.000. Uit de landen van de Europese Unie waren dat 1.367.000.

Marokko	262.000
Turkije	309.000
Suriname	303.000
Antillen	107.000
Indonesië	405.000

2.2 Asielverzoeken naar geslacht en leeftijd

Asielverzoeken naar <u>geslacht en leeftijd</u> .											
	Onderwerpen	Verzoeken naar geslacht				Verzoeken naar leeftijd					
		Totaal naar geslacht	Mannen	Vrouwen	Onbekend geslacht	Totaal naar leeftijd	< 15 jaar	15 - 17 jaar	>= 18 jaar	Onbekende leeftijd	
Landen	Perioden 	absoluut									
Totaal landen van herkomst	2003 kwartaal	1e	3 670	2 380	1 100	200	3 670	730	380	2 560	-
	2003 kwartaal	2e	3 790	2 590	1 080	120	3 790	770	310	2 710	-
	2003 kwartaal	3e	3 220	2 160	970	90	3 220	640	380	2 200	-
© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2003-12-04											

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2003-12-04

In 1997 bedroeg het asielverzoeken van minderjarige alleenstaanden (AMA's genaamd) 4200. In 1999 was dat meer dan verdubbeld: 8600. Voor 2000 was dat meer dan 12.000. Daarna is dat aantal afgenomen mede door een beleid van opvang op een campus.

2.3 Allochtonen in het Nederlandse deel van de Euregio: Zuid-Limburg

Zuid-Limburg telt 23 gemeenten. In alfabetische volgorde zijn dat:

Beek, Brunssum, Echt-Susteren, Eijsden, Gulpen-Witter, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf, Maasbracht, Maastricht, Margraten, Meerssen, Nuth, Onderbanken, Roerdalen, Roermond, Schinnen, Simpelveld, Sittard-Geleen, Stein, Vaals, Valkenburg aan de Geul en Voerendaal.

In totaal wonen in Zuid-Limburg 731.802 inwoners waarvan 162.916 (22,3%) allochtonen en daarvan zijn 34.531 (4,7%) niet-westerse allochtonen. De Indonesiërs zijn daarbij nog niet opgeteld. Zij omvatten 17.005 inwoners (2,3%) (Centraal Bureau voor de Statistiek, CBS Statline 2003). Het aantal Antillianen bedraagt 1980 (0,022%); Surinamers: 1401 (0,019%); Marokkanen: 7.480 (1%); Turken: 5.152 (0,7%)

De niet-westerse allochtonen zijn verder afkomstig uit onder andere Afghanistan, Brazilië, China, Colombia, Dominicaanse Republiek, Egypte, Ethiopië, Filippijnen, Ghana, Hongkong, India, Irak, Iran, Kaapverdië, Pakistan, Somalië, de voormalige Sovjet-Unie en Vietnam.

Per gemeente levert dat het volgende beeld:

	<i>totaal inwoners</i>	<i>alloch- toon</i>	<i>totaal exclusief Ind.</i>	<i>Niet westers allochtoon</i>				
				<i>Ind.</i>	<i>Mar.</i>	<i>Ant.</i>	<i>Sur.</i>	<i>Tur</i>
Beek	17.065	2.370	361	517	153	35	24	46
Brunssum	29.942	7.466	1.050	712	414	125	65	45
Echt-Susteren	32.107	5.295	637	457	75	53	70	42
Eijsden	11.938	1.481	154	134	11	9	10	5
Gulpen-Wittem	15.340	2.233	246	153	27	11	9	10
Heerlen	93.969	25.706	6.187	2.882	2.192	628	372	508
Kerkrade	50.295	17.156	1.753	883	396	228	47	205
Landgraaf	40.055	9.874	898	787	66	63	37	108
Maasbracht	13.727	1.837	198	123	8	4	15	12
Maastricht	121.982	25.769	8.104	3.713	1.622	582	360	1.463
Margraten	13.592	1.595	196	176	10	13	12	16
Meerssen	20.039	2.188	400	333	30	23	10	29
Nuth	16.371	2.308	438	169	32	24	33	48
Onderbanken	8.420	1.902	164	106	48	6	15	4
Roerdalen	10.557	1.971	316	136	18	24	18	7
Roermond	45.344	12.792	6.192	1.156	1.828	364	270	2.019
Schinnen	13.598	2.231	313	216	24	20	8	28
Simpelveld	11.448	2.216	117	84	6	5	9	5
Sittard-Geleen	97.806	21.012	5219	3.183	1.854	297	304	464
Stein	26.596	3.718	532	601	225	33	26	5
Vaals	10.628	5.572	352	88	13	5	7	27
Valkenburg a/d Geul	17.896	2.581	453	225	29	16	26	47
Voerendaal	13.087	1.741	215	176	13	18	14	9

3 Migrantenbeleid

3.1 Het migrantenbeleid van de Nederlandse overheid in het verleden

Na WO2 heerste bij de Nederlandse overheid de visie: Migranten zijn hier tijdelijk. Deze visie bleef in grote lijnen zo tot 1980. Met uitzondering van Indische Nederlanders die hier definitief verblijven. De Molukkers hebben nog een optie op terugkeer onder de voorwaarde dat de Molukken ooit autonoom worden. Echter het streven naar autonomie wordt niet gedeeld door de Nederlandse overheid.

Ook was de verwachting dat de Surinamers tijdelijk hier zouden verblijven.

Maar zij bleven niet tijdelijk en geraakten in achterstandsituaties. De wetenschappelijke raad voor het regeringsbeleid (WRR) publiceerde in 1979 een rapport met als gedachte: Nederland is een multi-etnische samenleving.

In 1983 verschijnt de Minderhedennota met als strekking Nederland immigratieland. Deze opvatting krijgt 15 jaar later een wettelijke uitwerking: wet inburgering nieuwkomers WIN. Politieke betrokkenheid wordt vergroot door invoeren van het stemrecht voor migranten in 1985 op lokaal niveau, mits zij vijf jaar ingezetene zijn van de gemeente.

In de Contourennota van 1994 wordt gesteld dat een snelle en intensieve inburgering het ontstaan van nieuwe achterstandsgroepen kan voorkomen.

Kansen krijgen kansen pakken is het motto van het Integratiebeleid 1999-2002 van Minister van Boxtel. Ook wordt onder zijn bewind in 2000 de nieuwe Vreemdelingenwet ingevoerd, die het aantal asielzoekers doet verminderen naar 18.000 in 2001.

De huidige minister Verdonk van Vreemdelingen zaken streeft naar betere integratie, mede door een nieuw inburgeringstelsel dat in de loop van 2004 operationeel moet zijn.. Doelstellingen zijn: een restrictief toelatingsbeleid, de aanpak van illegaliteit, een effectief terugkeerbeleid, inzet op een Europees asiel- en migratiebeleid en tenslotte versterkte bescherming in de regio.

3.2 Wet Inburgering Nieuwkomers WIN 1998

De Win breekt met de idee dat Nederland geen immigratieland is. Als jaarlijks 50.000 mensen naar Nederland komen dan kunnen die niet gewoon meer assimileren, die moeten dan een inburgeringstraject doorlopen aldus de opvatting van de regering.

Onderscheiden worden Oudkomers, migranten van voor 1998, en Nieuwkomers van na 1998.

Voor de laatste categorie geldt de verplichting tot het volgen van een inburgeringprogramma inhoudende: Kennis van de Nederlandse samenleving, oriëntatie op de arbeidsmarkt en het leren van de Nederlandse taal.

Het inburgeringstraject

De rolverdeling tussen het Rijk, de Provincie en de Gemeente is in het algemeen zo dat het Rijk een kaderstellende functie heeft, de Gemeente uitvoerend is en de Provincie toezicht houdt op de Gemeente. Ten aanzien van het migrantenbeleid heeft het Rijk naast de kaderstellende functie ook een faciliterende en stimulerende functie. Eerste verantwoordelijke voor de uitvoering is de gemeente, hoewel het rijk een centraler beleid ontwikkelt.

Door middel van een inburgeringonderzoek wordt nagegaan hoe groot de zelfredzaamheid is van de inburgeraar.

Doelgroep is degene die heeft inburgering behoeft. Daartoe behoren zowel oud- als nieuwkomers, op basis van criteria. Voor oudkomers geldt bijv. als criterium het hebben van werk. De groep met prioriteit omvat zo'n 465.000 mensen.

	klassieke migranten	nieuwe migranten
Potentieel	557.000	400.000
Eigenlijk	330.000	213.000
Prioritair	251.000	213.000

De fasen in het inburgeringstraject zijn achtereenvolgens:

- 1 Inschrijving bureau nieuwkomers
- 2 Inburgeringonderzoek
- 3 Inburgeringprogramma:
 - educatief, NT2, maatschappelijke oriëntatie, beroepenoriëntatie en afsluitende toets bij ROC
 - maatschappelijke begeleiding
- 4 Doorgeleiding.

Het educatief programma mag ongeveer 600 uur duren, meer bepaald op basis van budgettaire redenen dan wat nodig is. Bij NT2 zijn twee niveau's te onderscheiden. Niveau 2 voor nieuwkomers die niet aan het werk hoeven en niet willen verder leren. Niveau 3 voor wie dat wel wil of moet. Dit programma wordt afgesloten met een toets uiterlijk 12 maanden na inschrijving.

Maatschappij oriëntatie

Ook weer twee niveaus:

- need to know: met als thema's vreemdelingen in Nederland, werk inkomen en geldzaken, post telefoon, verkeer, gezondheid, omgaan met Nederlanders, hulp zoeken en vrijetijd.
- Nice to know: Nederland leren kennen, Nederlanders, de eigen woonplaats. Dit wordt afgesloten met de MO-profieltoets.

Beroepenoriëntatie

Hiervoor zijn geen wettelijke eisen, maar Forum pleit voor de term loopbaanoriëntatie.

Maatschappelijke begeleiding

Hiervoor is weinig wettelijk voorgeschreven. Maatschappelijke begeleiding is dan een vorm van hulp en informatie om in de lokale gemeenschap te kunnen participeren en deel te kunnen nemen aan sociaal culturele activiteiten. In praktijk wordt dit veelal gedaan door Vluchtelingenwerk, er is nog weinig betrokkenheid van zelforganisaties.

Doorgeleiding en afsluiting

6 maanden na de toetsen wordt het inburgeringsprogramma afgerond met een certificaat of vindt eventuele doorgeleiding plaats.

Traject begeleiding door de gemeente

De gemeente draagt zorg voor adequate begeleiding van nieuwkomers tijdens de uitvoering van het inburgeringsprogramma. Omdat dit tot grote verscheidenheid leidde heeft Forum hiervoor een functioneel model ontwikkeld hetgeen moet leiden tot uniformering en standaardisering.

Sancties en toezicht

De verplichtingen waar men moet aan voldoen: aanmelden voor en meewerken n het inburgeringonderzoek

Inschrijving bij educatieve instelling

Deelname aan onderwijs

Deelname aan de toetsen en overige onderdelen van het inburgeringtraject.

Financiën

Voor 2000 was een budget van 295 mln. beschikbaar voor 22.500 inburgeringtrajecten. De gemeente bepaalt zelf hoe het geld wordt verdeeld over welzijns- en educatieve activiteiten.

De toekenning geschiedt op basis van outputfinanciering. De prestaties worden afgemeten aan twee indicatoren: 30 % na de beschikking van het inburgeringtraject en 70% na de verklaring dat de toets voldaan is. En dit op basis van de T-2 systematiek, de prestatie van 2 jaar geleden.

Het educatieve traject moet uitgevoerd worden door een ROC.

Regiefunctie van de Gemeente

De gemeente geeft beschikkingen af en voert de regie over het bureau nieuwkomers, ROC, vreemdelingendienst, bureau burgerzaken, arbeidsbureau en vluchtelingenwerk, omdat zij uiteindelijk verantwoordelijk zijn voor het eindproduct. Zij heeft enige beleidsvrijheid. Maar in kleinere gemeenten heeft zij ook de coördinatiefunctie en regelfunctie.

3.3 Resultaten WIN

In 2002 is de WIN geëvalueerd. Voormalig vakbondsvoorzitter Ella Vogelaar is projectleider van de Taskforce inburgering, die werkte in opdracht van vier ministeries: Binnenlandse Zaken, OCenW, Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Volksgezondheid en Welzijn. Het eerste jaar besteedde de taskforce aan het wegwerken van de wachtlijsten. Door de oprichting van regionale taskforces in de vijftien gemeenten met het grootste aantal wachtenden is de landelijke wachtlijst nagenoeg volledig opgelost. In feite zijn er nu alleen wachtlijsten voor oudkomers. Nieuwkomers kunnen binnen vier maanden aan de slag, zo bracht de evaluatie van de WIN aan het licht..

De Wet inburgering nieuwkomers gaat specifiek over inburgering, een zaak voor de ministeries van VWS en OCenW.

Het educatiebudget van de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) wordt door de gemeenten voor ongeveer de helft aan Nt2 besteed. Daar komen extra gelden voor oudkomers bij via het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Voorts is een verbinding nodig met arbeidstoeleiding, waarmee Sociale Zaken en Werkgelegenheid in beeld komt. De gemeenten moeten de inburgering feitelijk regelen. Er is al veel gedaan door de Taskforce, maar er klinken ook veel kritische geluiden over de integratie van nieuwkomers in ons land.

Het Nederlandse inburgeringbeleid kreeg in 1998 gestalte in de Wet inburgering nieuwkomers (WIN), waarmee ons land internationaal gezien voorop loopt. Toch overheerst in de publieke en politieke discussie kritiek.

Want doordat een grote groep zogenoemde oudkomers de Nederlandse taal niet beheerst, is er een nieuwe wachtlijst ontstaan -met name in de vier grote steden.

Beter op orde

Gemeenten zijn inmiddels goed bekend met de procedurele kant van de inburgering, maar hebben nog een inhoudelijke slag te maken. Het aantal deelnemers onder de nieuwkomers is goed, maar hun eindniveau laat te wensen over.

'Het is heel positief dat gemeenten hun zaakjes op dat punt beter op orde hebben', zegt Vogelaar.

'Minder goed verloopt de aansturing van regionale opleidingencentra (ROC's), Vluchtelingenwerk en de Centra voor werk en inkomen. Daar valt veel aan te verbeteren.

Het grootste probleem is eigenlijk dat er sterk aanbodgericht wordt gewerkt. Nederlands is natuurlijk altijd belangrijk, maar net zo belangrijk is dat je het aanbiedt in een contextrijke omgeving, zodat het praktisch en toepasbaar is. Er is te weinig maatwerk: het is nogal een verschil of je werkt met een hoger opgeleide vluchteling, of met een analfabete moeder die vooral geïnteresseerd is in de best mogelijke opvoeding van haar kind.'

Het rendement van de inburgeringstrajecten is teleurstellend. Slechts 40 procent van de cursisten behaalt bij de profieltoets Nt2 niveau 2 of hoger, zo bracht de evaluatie van de WIN aan het licht. Maar wat zeggen die cijfers in het licht van het publieke geheim dat ROC's soms al na een maandje de toets afnemen? Voor hun subsidiëring zijn zij afhankelijk van twee momenten: de inschrijving en de toets. Veel ROC's toetsen in een zo vroeg mogelijk stadium, om het geld veilig te stellen. Dit calculerende gedrag leidt ertoe dat een beeld ontstaat dat de deelnemers onvoldoende resultaat behalen.

Vogelaar: 'Overigens zien we een zelfde soort gedrag bij de gemeenten, die daar ook belang bij hebben. Financiële prikkels blijken dus ook averechts te kunnen uitpakken. Iedereen is ervan overtuigd dat dit moet veranderen.'

Per jaar is het budget voor nieuwkomers 108 miljoen euro en voor oudkomers 95 miljoen. Desalniettemin is het lastig dat er vier ministeries bij de inburgering betrokken zijn. Met name de financiële verantwoording aan de verschillende geldverstrekkers levert te veel papieren last op. 'Iets anders is de vraag of er minder departementen bij betrokken moeten zijn. Ik ben niet in de positie om daar uitgesproken opvattingen over te hebben, maar een afname van het aantal departementen dat is betrokken bij inburgering zou ik wel toejuichen. Het is aan de politiek daarover een beslissing te nemen. De situatie is zo gegroeid, maar je kunt je afvragen of het in de praktijk wel zo logisch is.'

Wachtlijsten

Er is nu een maximale wachttijd van vier maanden. Ook is duidelijk wie erop komt. De meeste gemeenten hebben hun verantwoordelijkheid nu in overleg met het ROC opgepakt.'

Sancties

De uitval van nieuwkomers is 15 tot 20 procent, zo blijkt uit de evaluatie van de inburgeringwet. Onderzoek leerde verder dat een kwart van de oudkomers op de wachtlijst niet met een cursus begint, en dat 35 procent van de cursisten uitvalt. Dat is te hoog, al is de uitval in vergelijking met de rest van het onderwijs niet buitensporig.

Dit neemt niet weg dat aandacht voor de oorzaken geboden is. Volgens Vogelaar is het gebrek aan een geïntegreerd aanbod fnuikend.

'Mensen raken gedemotiveerd als ze eerst anderhalf jaar alleen met de Nederlandse taal bezig moeten. Verder moet er een zwangerschapsregeling komen, vergelijkbaar met het zwangerschapsverlof in het bedrijfsleven.

Binnenkort zullen we daar voorstellen over doen. Een andere oorzaak is het tekort aan kinderopvang. Dan is er de zuigkracht van de arbeidsmarkt (die gedeeltelijk te ondervangen zou zijn door duale trajecten) en staan psychische problemen en ziekte, vooral bij asielzoekers, de inburgeringcursus in de weg.'

Vogelaar is voorstander van een actief verzuim- en uitvalbeleid, waarbij mensen meteen op de dag van ziekmelding worden benaderd. 'Als dat beleid helder is en ook gehandhaafd wordt en verder aan alle randvoorwaarden is voldaan, hoort er ook een sanctiebeleid bij.

Voor de inburgeraars zelf is het trouwens geen enkel punt om te sanctioneren als mensen hun afspraken niet nakomen. Die vinden het belachelijk als er niet wordt opgetreden.'

3.4 Het huidige migrantenbeleid (Miljoenennota 2004)

Immigratie en integratie

Mede door de introductie van de nieuwe Vreemdelingenwet 2000 is de instroom van het aantal asielzoekers sinds 2001 spectaculair gedaald naar 18 000 asielzoekers afgelopen jaar.

Uiteindelijk vestigen zich ongeveer 30 000 personen per jaar in Nederland op grond van gezinsvorming en -hereniging. Binnen de redelijk stabiel blijvende totale instroom is gedurende de jaren '90 het aandeel gezinsvormers groter geworden dan het aandeel gezinsherenigers.

Hoewel de integratie en de positie van minderheden op de arbeidsmarkt zijn verbeterd, zijn lang niet alle problemen opgelost. De noodzaak om te komen tot een beleid gericht op beperking van de immigratie en verbetering van de integratie blijft van kracht. In samenhang daarmee zet het kabinet in op het aanpakken van illegaliteit en een effectief terugkeerbeleid, zowel in bilateraal als in EU-verband. Gebrekkige medewerking van landen van herkomst bij het terugnemen van hun onderdanen, is nog altijd een struikelblok bij de daadwerkelijke terugkeer. Tot slot is het van belang om te komen tot een Europees asielbeleid, waarbinnen het Nederlandse beleid goed kan worden ingepast.

3.4.1 Doelstellingen op het terrein van immigratie en integratie

1. Betere integratie, mede door een nieuw inburgeringstelsel dat in de loop van 2004 operationeel moet zijn.
2. Een restrictief toelatingsbeleid.
3. Aanpak illegaliteit en een effectief terugkeerbeleid.
4. Inzet op een Europees asiel- en migratiebeleid en versterkte bescherming in de regio.

(x € miljard)*

Immigratie en integratie	2003	2004	2005	2006	2007
Netto-uitgaven	1,5	1,0	0,7	0,6	0,6
Belastinguitgaven	-	-	-	-	-

* Dit betreft de beschikbare middelen voor immigratie en integratie op de begroting van Justitie.

Een betere integratie

Integratie moet tot stand komen in scholen, bedrijven, in de buurt en op straat, en is in slechts beperkte mate een taak voor de landelijke overheid. Uitgangspunt van het nieuwe inburgeringbeleid is dat de immigrant zelf verantwoordelijk is voor het zich eigen maken van de benodigde kennis en vaardigheden. Prioriteiten zijn het inburgeren van nieuwkomers en het maken van een inhaalslag bij oudkomers. Bij de inburgering moet meer inzicht komen in de resultaten van inburgeringstrajecten en de verantwoordelijkheid van betrokken partijen (de inburgeraar zelf, gemeenten, scholingsinstellingen) voor het behalen van resultaten dient aangescherpt te worden. Een duidelijk inburgeringsexamen is daarbij een belangrijk instrument. De eigen verantwoordelijkheid van de inburgeraar wordt vergroot door hem of haar zelf verantwoordelijk te laten zijn voor het halen van het verplichte inburgeringsexamen. Daartegenover staat een (gemaximeerde) financiële vergoeding van het Rijk bij het halen van het examen en de ruimte om cursussen te volgen bij een instelling naar keuze. Iedere nieuwkomer die op vrijwillige basis naar ons land komt en valt onder de doelgroepen van het inburgeringbeleid, moet eerst in eigen land Nederlands op basisniveau leren als voorwaarde voor toelating. Nieuwkomers kunnen pas een definitieve verblijfsstatus krijgen, na het behalen van het inburgeringsexamen.

De groep oudkomers, die al langer in Nederland verblijft, maar nog onvoldoende is geïntegreerd, is in de loop der tijd gegroeid. Bij deze groepen moet een inhaalslag worden gemaakt. De vrijwilligheid tot het volgen van inburgeringcursussen wordt daarom vervangen door een plicht voor nader af te bakenen groepen oudkomers om een inburgeringsexamen te halen.

Uit de jaarlijkse publicatie van het CBS: "Allochtonen in Nederland 2003" blijkt dat het opleidingsniveau nauwelijks van invloed te zijn op de werkloosheid onder migranten. Zowel de hoog, middel als laag opgeleide allochtonen zijn vaker werkloos dan autochtonen. Voor hoog opgeleide allochtonen is dat 10%, voor autochtonen is dat 3%. De arbeidsparticipatie is wel toegenomen. In 1995 had 37% van de allochtonen een baan van 12 uur of meer, in 2001 was 50%. Vooral de Turken haalden hun achterstand in. Onder Marokkanen is arbeidsparticipatie het laagst. De tweede generatie allochtonen heeft slechts iets vaker een uitkering dan autochtonen: 16% tegen 12%. Allochtonen hebben nog steeds 2,5 maal vaker een uitkering dan autochtonen, veroorzaakt door met name arbeidsongeschikte oudere mannelijke migranten. (Turken: 61%, Marokkanen 46%, Nederlandse mannen 26%).³

³ NRC 18-11-2003

Een restrictief toelatingsbeleid

De hoofdlijnen van een restrictief en selectief immigratiebeleid zijn uiteengezet in het Strategisch en Hoofdlijnenakkoord. De Vreemdelingenwet 2000 is hierbij het uitgangspunt. De aanpassingen hierop hebben betrekking op verschillende groepen immigranten.

Aan gezinsvorming en gezinshereniging worden eisen gesteld, zoals een leeftijdsgrens van 21 jaar en een inkomenseis van 120% van het wettelijk minimumloon.

Afgezien van tijdelijke migratie voor het vervullen van moeilijk vervulbare vacatures voert Nederland geen beleid op het binnenhalen van economische migranten (arbeidsmigratie). Wel is de procedure voor migranten die naar Nederland komen vereenvoudigd en wordt deze versneld afgehandeld. Dit geldt met name voor kennismigrant, waardoor Nederland snel toegankelijk wordt voor personen waar een specifieke behoefte aan is. Conform het profijtbeginsel zullen immigranten de kosten van hun verblijfsvergunning zelf moeten dragen. De leges worden hiertoe verder verhoogd richting kostendekkend niveau. In 2007 levert dit naar verwachting 15 miljoen euro op. Voor deze kennisemigrant zijn dit hoge drempels geworden.⁴

Op het gebied van asiel blijft Nederland bereid vluchtelingen in de zin van het Vluchtelingenverdrag op te vangen. Om dat mogelijk te maken moeten asielaanvragen strikt, rechtvaardig, snel en met behoud van zorgvuldigheid worden beoordeeld. In de komende periode zal, in lijn met het Hoofdlijnenakkoord, worden bezien wat de mogelijkheden zijn om de opvang van asielzoekers verder te versoberen. De gefinancierde rechtsbijstand wordt zodanig aangepast dat deze geen zelfstandige bron van extra procedures vormt. De mogelijkheid vervalt om na afwijzing van een asielaanvraag alsnog een reguliere verblijfsvergunning aan te vragen en de toepassing van het categoriale vluchtelingenbeleid wordt terughoudend toegepast. Op gewijzigde omstandigheden die relevant zijn voor de «verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd» wordt alerter gereageerd. Alleenstaande minderjarige asielzoekers die niet voor asiel in aanmerking komen zullen worden uitgezet zodra opvang in het land van herkomst is georganiseerd.

Vluchtelingen zouden in de regio moeten worden opgevangen, indien de omstandigheden dat mogelijk maken. Een eerste proefproject zal hiertoe in samenwerking met onder andere UNHCR, de Europese Commissie en geïnteresseerde landen worden uitgewerkt.

Inzet op het Europese terrein van asiel- en migratiebeleid

Het Nederlandse vreemdelingenbeleid kan en mag niet los worden gezien van het beleid in de ons omringende landen. Nederland zal, als het gaat om het toelatingsbeleid, niet een ruimhartiger beleid voeren dan de ons omringende landen. Teneinde secundaire, vanuit andere EU-landen, migratiestromen tegen te gaan moet het asiel- en migratiebeleid in de EU-landen verder worden geharmoniseerd. Het kabinet zal hier actief op blijven inzetten. De interne en externe aspecten van asiel en migratie in het EU-beleid behoren tot de prioriteiten tijdens het Nederlandse voorzitterschap in de tweede helft van 2004.

Aanpak van de illegaliteit en een effectief terugkeerbeleid

Schattingen over het aantal in Nederland verblijvende illegalen lopen uiteen van circa 112 000 tot circa 163 000 personen (rapport Illegale vreemdelingen in Nederland: omvang, overkomst, verblijf en uitzetting, september 2002). Een groot deel van deze populatie is illegaal werkzaam in Nederland. De aanpak van illegaliteit is noodzakelijk in samenhang met het selectieve en restrictieve toelatingsbeleid en de verplichtingen die we aan nieuw- en oudkomers stellen. Hiertoe

⁴ Voor een student van buiten de EU betekent dat er tevoren een persoonlijke garantstelling van iemand binnen de EU moet zijn, per maand verblijf 1000 euro op een bankrekening en een verblijfsvergunning kost ook nog +/- 470 euro.

zal illegaal verblijf en het profiteren van illegalen (huisjesmelkers, koppelbazen, werkgevers), krachtiger worden bestreden met financiële sancties zoals boetes, verhalen van uitzettingskosten en ontnemen van genoten voordeel. De maatregelen leveren een bijdrage aan het terugdringen van de illegaliteit, maar zullen de illegaliteit niet volledig kunnen uitbannen. Wel is er een duidelijke samenhang met het fraudebeleid en zal worden voortgebouwd op de reeds in gang gezette aanpak van illegaliteit. Zo is het vreemdelingentoezicht geïntensiveerd met 450 fte's, zal illegale tewerkstelling door de Arbeidsinspectie worden bestreden en wordt er gewerkt aan een intensivering van terug- en overnameovereenkomsten met landen van herkomst. De (reeds ingezette) maatregelen dienen met name gericht te zijn op het tegengaan van illegale tewerkstelling en (onder)verhuur aan illegalen. Via deze maatregelen kan de aanpak vooral met financiële sancties plaatsvinden.

Een effectief terugkeerbeleid voor illegalen, afgewezen asielzoekers en AMA's is een onmisbaar onderdeel van het vreemdelingenbeleid. De uitzetting en begeleiding van (vrijwillige) terugkeer van deze personen wordt effectiever gemaakt door de organisatorische taken en de coördinatie te verbeteren, waarbij ook in bilateraal en EU-verband wordt samengewerkt. De komende periode zal bezien worden op welke wijze invulling kan worden gegeven aan de in het Hoofdpijnenakkoord genoemde terugkeerorganisatie. Door deze maatregelen kan met de beschikbare middelen een intensivering van de terugkeer plaatshebben, waaronder het aantal gedwongen verwijderingen. Vreemdelingenbewaring en de recentelijk geopende uitzetcentra, dienen optimaal te worden gebruikt om een snelle uitzetting te realiseren. De asielzoekerscentra gaan in hun huidige vorm verdwijnen. Asielzoekers die een afwijzing van de Immigratie en Naturalisatiedienst IND hebben gekregen worden voortaan opgevangen in "terugkeerlocaties". Hierdoor moet voorkomen worden dat zij in de illegaliteit verdwijnen. Asielzoekers die nog geen beslissing hebben ontvangen worden in "oriëntatielocaties" geplaatst aldus de terugkeernota van de minister van Vreemdelingenzaken en integratie Verdonk. Asielzoekers zonder of met onjuiste documenten wordt de toegang tot Nederland geweigerd. Zij worden maximaal in een Grenshospitium geplaatst. In die tijd moet de IND een beslissing nemen. De luchtvaartmaatschappij die de asielzoeker zonder papieren heeft vervoerd kan na inwerking treden van een Europese richtlijn (medio 2004) een boete krijgen van 11.250 euro.⁵ Regeringen die terugname van onderdanen weigeren, komen niet in aanmerking voor ontwikkelingshulp.

3.5 Beleid van de provincie Limburg⁶

Als rode draad door alle actielijnen loopt het besef dat Limburg als geen andere provincie omgeven is door zoveel buitenland. Dit biedt geweldige kansen als wordt samengewerkt met buitenlandse partners. Euregionale grenzen vervagen, Europese integratie begint bij de relaties in de Euregio.

De thematiek van migranten strekt zich uit over meerdere beleidssectoren en portefeuilles zoals 1 Economie, onderwijs en internationale zaken, 2 Welzijn, zorg en cultuur, 3 Verkeer en vervoer en 4 Ruimte en groen. Ook kent de provincie Limburg een aantal specifieke thema's: Ondernemend

⁵ de Volkskrant 22-11-03

⁶ Om tijdsredenen is het beleid van de provincie nog niet volledig geanalyseerd

Limburg, Jong zijn in Limburg, Veilig leven in Limburg, Ruimte voor Limburg, en Samen bouwen aan vitale kernen, wijken en buurten .

Onder het motto “kansen voor jonge mensen” voelt de provincie een speciale verantwoordelijkheid voor deze gedifferentieerde, qua leeftijd, samenstelling en subcultuur, hoewel het aantal allochtonen in Limburg lager is dan gemiddeld in Nederland (5% versus 10%) en het multiculturele aanzien beperkt is tot enkele gemeenten. Roermond, Venlo, Weert, Venray, Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen hebben in afnemende volgorde een relatief groot aandeel niet-westerse allochtone jongeren. Daarvoor heeft de provincie een actieprogramma met onder andere de speerpunten participatie en ontmoeting jong en oud/autochtoon en allochtoon . Onder de doelstellingen die voor participatie gelden, valt de begeleiding en coaching van ex-AMA's met behulp van andere jongeren/leeftijdgenoten. Voor minstens 100 jonge ex-AMA's moet in Limburg, conform het voorbeeld van Trajekt begeleiding gerealiseerd worden. Teven moeten er afspraken met de Limburgse gemeenten en welzijnsinstellingen gemaakt worden om te komen tot een gemeenschappelijke aanpak.

Volgens de tweede speerpunt moeten er in 2004 minimaal 10 projecten gerealiseerd worden waarbij diverse groepen jongeren actief in contact komen met andere groepen, waarmee zij doorgaans in hun dagelijkse leven geen contact hebben, waardoor vooroordelen afnemen en respect toeneemt. De provincie zal dit stimuleren, faciliteren en subsidiëren. In totaal geeft zij in de periode 2004-2007 daaraan 3.625.050 Euro uit.

De provinciale overheid poogt hierdoor een aantal maatschappelijke effecten te realiseren, zoals onder andere een zo groot mogelijke arbeidsparticipatie van de Limburgse bevolking en een opleiding/ scholingsniveau dat past bij de capaciteiten en behoefte van de Limburgse economie, een dynamische uitwisseling en respectvolle verstandhouding tussen jong en oud door participatie en integratie en tenslotte de objectieve en subjectieve veiligheid van de burgers vergroten. Beleidsterreinen die in dit kader relevant zijn: Arbeidsmarkt beleid en internationale zaken, integratie en emancipatiebeleid, integrale veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting.

4 Categorieën van verenigingen en organisaties van en voor migranten

Onderscheid kan er gemaakt worden tussen organisaties en verenigingen die landelijk (VVWN) en of regionaal (ook VVW Maastricht bijv.) in dit verband het Nederlandse deel van de Euregio Maas-Rijn werkzaam zijn en organisaties/verenigingen die professioneel werken (Welzijnstichtingen Traject of PIW, werkzaam voor) of vanuit de optiek van zelforganisatie (Moskeevereniging, organisaties van migranten). Ander onderscheid is de mate van betrokkenheid of afhankelijkheid bij overheidsbeleid (COA afhankelijk van ministerie versus Missionair Centrum Heerlen autonoom stichting).

4.1 Landelijke organisaties op het gebied van asiel en vreemdelingenbeleid

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie van Justitie

IND, Immigratie en Naturalisatiedienst Verantwoordelijk van de uitvoering van het vreemdelingenbeleid.

COA Het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers exploiteert de centra waar asielzoekers worden opgevangen.

Ministerie van Buitenlandse Zaken Geeft hier o.a. informatie over de veiligheidssituatie in herkomstlanden.

Vereniging VluchtelingenWerk Nederland Onafhankelijke belangenbehartiger van vluchtelingen en asielzoekers in NL.

Stichting Valentijn Verzorgt leer- en leefprogramma's voor Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers (AMA's).

Stichting Vluchteling

Het Rode Kruis

Amnesty International Nederland Veel informatie over mensenrechten in diverse landen.

Nederlands Migratie Instituut Dit instituut houdt zich bezig met migratie in de breedste zin van het woord.

Demos Beoogt de kennis en de meningsvorming over bevolkingsvraagstukken te bevorderen.

IGC (Intergovernmental Consultations) : internationale statistieken over vluchtelingen.

IOM, (Internationaal Organisation for Migration) Deze organisatie verzorgt terugkeer van afgewezen asielzoekers

USCR, US Committee for Refugees

ECRE, (European Council on Refugees and Exiles)

FORUM Organisatie die zich bezighoudt met beleid op het gebied van alloctonen.

Inburgernet

Multicultureel Plein

UNHCR, (Uniter Nations High Commissioner for Refugees) Vluchtelingenorganisatie van de VN, o.l.v. Ruud Lubbers.

4.2 Euregionale organisaties in het NL deel van Maas-Rijn

Professioneel en/of zelforganisatie

Somalilandse vereniging Limburg, Horseed	Marcellusstraat 11	NL	6417 TS	HEERLEN			jidsl@hotmail.com
Raad van Kerken	Schelsberg 127	NL	6413 AC	HEERLEN	045-57230 93		marharvsleeuwen@hetnet.nl
Stichting Multicultureel Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Stichting Open Deur	Markiesstraat 14	NL	6411 VN	HEERLEN			
Stichting Proma Zuid-Limburg: Maastricht, Meerssen, Sittard, Heerlen, Hoensbroek	Severenstraat 12	NL	6225 AR	MAASTRICHT	043 368 42 57	043 363 51 59	
Stichting Symbiose Unit Minderheden	Postbus 5086	NL	6130 PB	SITTARD	046 42 08 000	046 42 08 080	
Stedenband RAMA-Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Stichting Vluchtelingen Werk Maastricht	Capucijnenstraat 43	NL	6200 AV	MAASTRICHT	043 321 13 86	043 321 38 95	
Stichting 8 maart Internationale Vrouwendag	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Stichting Vluchtelingen Werk Maastricht (SVM)	Postbus 849	NL	6200 AV	MAASTRICHT			
Stichting Vluchtelingen Werk Sittard	Gruizenstraat 9	NL	6130 EH	SITTARD	046 443 26 76		
Stichting WereldWijd	Klompstraat 1-a	NL	6251 NE	ECKELRADE	043 408 31 22	043 408 35 74	wwijd@xs4all.nl
Stichting ZEG	Harlingenstraat 5	NL	6415 CK	HEERLEN			
Stichting Dienst van Kerken Samenleving	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Studium Generale					043 388 35 45		
VOMVH (Vereniging Overleggroep Mondiale Vorming Heerlen)	Putgraaf 3	NL	6411 GT	HEERLEN	045 571 19 80		
Vredesburo + VOMVH	Sittarderweg 52	NL	6402 CH	HEERLEN	045 572 54 09		Vredesburo.heerlen@zonnet.nl
OMH (Overleggroep Minderheden Heerlen)	Enschedestraat 1	NL	6415 CJ	HEERLEN			
Commissie Mondial Beleid					043 328 51 81		
TRAJEKT - Buurtcentrum 't Vöske	Courtoisstraat 30	NL	6217 VT	MAASTRICHT	043 3434040 06 218 130 89	043 344 00 92	
WG Multi-Cultureel Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT			
Anti Discriminatie Bureau Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 325 09 38 043 325 63 92	043 325 63 92	
Humanitas Zuid Project Duo-Plan	Schaliedekkersdreef 103	NL	6216 RT	MAASTRICHT	043 343 63 64		

ECDPM (European Center Developing Policy Management)							
COV (Centrum ontmoeting der volkeren)	Rijksweg 8	NL	6267 AG	CADIER EN KEER	043 407 23 33	043 407 31 83	cov@tip.nl//cov@vcov.org
Discriminatie-bureau Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
OMH (Overleggroep Minderheden Heerlen)	Smaragdstraat 20	NL	6412 SV	HEERLEN	045 521 04 02	045 521 69 65	bestuur@overlegminderheden.org
COS Limburg (Centrum voor Ontwikkelings-samenwerking)	Godsweerde singel 17	NL	6041 GJ	ROERMOND	0475 315 055		cos@tref.nl
Bureau voor de Internationale Solidariteit (BIS)	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Bureau voor Rechtshulp	Mariastraat 2	NL	6211 EP	MAASTRICHT			
Bureau Nieuwkomers Maastricht	Het Bat 12a	NL	6211 EX	MAASTRICHT	043 329 13 01	043 325 36 00	
GGD Zuidelijk Zuid-Limburg	Gelissendomein 8	NL	6202 NZ	MAASTRICHT	043 382 17 21	043 382 17 00	
APL, Spreekuurpunt vrouwen en arbeidsongeschiktheid	Pastor Verbeekstraat 17	NL	6137 VP	SITTARD			
Anti Discriminatie Bureau Heerlen/ Brunssum	Putgraaf 3	NL	6411 GT	HEERLEN	045 471 85 01		
Amnesty International	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 321 62 43		
Tolkencentra - Tolken-centrum Zuid-Nederland	Postbus 1656	NL	5602 BN	EINDHOVEN	040 243 35 54	040 243 96 90	
TRACEE	Laurierstraat 76	NL	6413 RR	HEERLEN			
Islamitische School + OMH	Ovidiusstraat 75	NL	6417 AC	HEERLEN			
Lokale belangenvereniging voor dak- en thuislozen Maastricht	Postbus 970	NL	6200 NA	MAASTRICHT	043 326 21 28		
Missionair Centrum	Putgraaf 3	NL	6411 GT	HEERLEN	045 571 19 80		
Mondiaal Centrum Maastricht	Cortenstraat 4	NL	6211 HT	MAASTRICHT	043 326 08 81		
OMH (Overleggroep Minderheden Heerlen)	Palestinastraat 143	NL	6418 HD	HEERLEN			
Buitenlandse vrouwen	Cluysenaerstraat 29	NL	6372 TP	LANDGRAAF			

De stichting Bureau Rechtshulp heeft ook vestigingen in Heerlen en Roermond.

Bij het Missionair Centrum in Heerlen vinden diverse organisaties onderdak, o.a. de Vander Passtichting die bezighoudt met uitgeprocedeerde asielzoekers en verenigingen van Russen, Afghanen e.a. Daarnaast zullen er in het Nederlandse deel van de Euregio Maas Rijn nog meer nader te traceren organisaties zijn van en voor migranten .

4.3 Overzicht organisaties van en voor allochtonen in Maastricht en Heuvelland

Deze lijst kan doublures vormen met lijst Euregioonale organisaties in het NL deel van Maas-Rijn. Daarentegen zijn in oostelijk en noordelijk zuid Limburg nog niet alle organisaties in kaart gebracht.

In deze paragraaf wordt Trajekt uitvoerig als voorbeeld van een professionele organisatie beschreven. Zoals Trajekt functioneert zijn ook onderstaande stichtingen werkzaam:

Impuls in Kerkrade

Stichting Welzijn Landgraaf in Landgraaf

OCMW te Brunssum

Partners in Welzijn PIW Sittard- Geleen

SWES te Echt/Susteren

Welzijnswerk Roermond

Trajekt - instelling voor welzijnswerk

Trajekt levert een bijdrage aan het welzijn van burgers, sociale integratie en kwaliteit van leven. Daartoe verbindt zij mensen en organisaties, activeert, helpt en ondersteunt. Professioneel, doelgericht, betrouwbaar en betrokken. Trajekt organiseert activiteiten dichtbij mensen; alleen en in samenwerking met anderen; in opdracht van lokale overheden.

Trajekt is werkzaam in 7 gemeenten in Zuid-Limburg (Eijsden, Gulpen-Wittem, Maastricht, Margraten, Meerssen, Vaals en Valkenburg aan de Geul).

Samenwerken is de basis voor werken aan omgeving. Trajekt werkt samen met bijvoorbeeld de gemeentelijke opdrachtgever, vrijwilligers, buurtbewoners, scholen, huisartsen, bibliotheken, politie en instellingen voor jeugdzorg.

Trajekt heeft speciale functionarissen in dienst die er voor zorgen dat mensen uit verschillende culturen elkaar beter begrijpen, elkaar leren kennen en elkaars gewoonten leren waarderen. Ze ondersteunen besturen van allochtone organisaties en helpen activiteiten op te zetten waar Nederlanders en allochtonen samen aan deelnemen

Ondersteuning migrantenorganisaties

De ondersteuning van migrantenorganisaties omvat :

- Ondersteunen van migrantenorganisatie en/of besturen, vormen, steunen en trainen van kaders en bevorderen van samenwerking.
- Leveren van bijdragen door advisering, consult en voorlichtingsactiviteiten.
- Organiseren van cursussen en trainingen gericht op kadervorming van de zelforganisaties.
- Verzorgen van multiculturele daguitstapjes.
- Bevorderen van de multiculturele samenleving.

- Marokkaans welzijnswerk: ondersteuning van diverse Marokkaanse zelforganisaties.
Bij het Marokkaans welzijnswerk ondersteunt een speciale brugfunctionaris van Trajekt de Marokkaanse gemeenschap bij het vormen van kaders, het opzetten van verschillende activiteiten voor kinderen, tieners, jongeren, volwassenen en ouderen. De brugfunctionaris treedt ook op als belangenbehartiger.
- Turks welzijnswerk: ondersteuning van het bestuur van Turks Cultureel Centrum Tevhid.

Een speciale brugfunctionaris van Trajekt ondersteunt de Turkse gemeenschap bij het vormen van kaders, het opzetten van verschillende activiteiten voor kinderen, tieners, jongeren, volwassenen en ouderen. De brugfunctionaris treedt ook op als belangenbehartiger.

- overige zelforganisaties: ondersteuning van zelforganisaties van diverse afkomsten
- migrantenvrouwenwerk.

Het migrantenvrouwenwerk organiseert:

- Activiteiten en ontmoetingsmogelijkheden voor migrantenvrouwen, zoals cursussen en voorlichtingsactiviteiten.
Organiseren van uitwisselingen tussen allochtone en Nederlandse vrouwengroepen.
- Ondersteuning bieden aan allochtone vrouwengroepen.

Migrantenvrouwenwerk steunt op het winnen van vertrouwen. Medewerkers van Trajekt steken daar dan ook veel tijd in en proberen via al bekende migrantenvrouwen in contact te komen met de te bereiken doelgroep. Via activiteiten en daaraan gekoppelde voorlichting wordt geprobeerd een netwerk rondom de migrantenvrouwen op te zetten dat als een sociaal vangnet kan dienen. De doelstelling van migrantenvrouwenwerk is migrantenvrouwen een sociaal netwerk te laten opbouwen, aansluiting te laten vinden bij de Nederlandse samenleving zonder dat hun eigen identiteit verloren gaat. De doelgroep van migrantenvrouwenwerk zijn migrantenvrouwen van alle mogelijke culturen.

- Maatschappelijke begeleiding nieuwkomers: inburgeringstraject van nieuwkomers die in het kader van gezinsvorming en -hereniging naar Nederland zijn gekomen, dit in Maastricht als wel in het Heuvelland.

In Maastricht en in het Heuvelland introduceren vrijwilligers en beroepskrachten nieuwkomers in de Nederlandse samenleving.

In Maastricht worden nieuwkomers vooral begeleid bij hun zoektocht door de Nederlandse samenleving. Ze worden, gedurende een periode van ongeveer 1 jaar, uitgenodigd voor gesprekken op kantoor of worden thuis bezocht. Aan de hand van controlelijsten wordt nagegaan in hoeverre ze ingeburgerd zijn. Deze lijsten worden afgetekend door de begeleider en de cliënt en vervolgens naar de gemeente gestuurd.

In het Heuvelland wordt het hele inburgeringstraject uitgevoerd: coördinatie en deels uitvoering van de inburgering van nieuwkomers en het leveren van maatschappelijke begeleiding. Daarnaast worden er extra leertrajecten opgezet voor oudkomers; dit is altijd op verzoek van de afdelingen sociale zaken van de Heuvellandgemeentes. Tijdens de looptijd van een jaar worden voorstellen voor mogelijke vervolgtrajecten ontwikkeld. De financiering hiervan rust bij de gemeentes (Stuurgroep Heuvelland Integratie Project).

De 'inburgering van nieuwkomers' is bestemd voor nieuwkomers van boven de 16 jaar, afkomstig uit een niet-Schengen land, die voornemens zijn om permanent in Nederland te verblijven. Zij

moeten in het bezit zijn van een verblijfsstatus. De doelgroep van Trajekt betreft de zogenaamde 'volgmigranten': dit zijn mensen die naar Nederland komen in het kader van gezinsvorming en gezinshereniging.

- Migranteninformatiecentrum : aan de balie individuele informatie verstrekken over zaken zoals wonen, werken, gezondheid, inkomen, regelingen, recht, vrijwilligerswerk, vrije tijd en sport
Het migranteninformatiecentrum houdt 1 x wekelijks spreekuur in het Turks Cultureel Centrum Tevhid en de Marokkaanse Moskee El Fath.
- Moluks welzijnswerk: ondersteuning van de Stichting Moetiara Maloekoe.
- Opvoedingsondersteuning voor oudkomers in de gemeente Maastricht: Nederlandse les gekoppeld aan themagerichte opvoedingsondersteuning.
- Project Samenspel : een buurtmoeder bezoekt gezinnen met kleine kinderen en probeert ouders te leren de ontwikkeling van het kind middels materialen te stimuleren.
- Project Home-start: ouders met een kind onder de 6 jaar in probleemsituaties een steuntje in de rug zijn.
- Huiskamer Internationale Schakelklas: naschoolse opvang voor (oud-) leerlingen die voor 90% uit vluchtelingen bestaan.
- X-AMA's: begeleiding van x-ama's in de leeftijd van 18 - 24 jaar, zorgen dat ze hun weg vinden in de Nederlandse maatschappij.

Overige organisaties

Mondiaal centrum

ROC Leeuwenborgh Opleidingen afdeling Educatie

Vluchtelingenwerk Maastricht

Deze Stichting begeleidt vluchtelingen en asielzoekers in de regio Maastricht op hun weg naar maatschappelijke en economische zelfstandigheid.

Wereldwinkel

Marokkaanse Moskee Vereniging El Fath

Vereniging El Fath organiseert sociaal-culturele activiteiten voor de eigen leden van de Marokkaanse gemeenschap en ondersteunt de belangen van die leden.

Turks Cultureel centrum Tevhid

De stichting stimuleert de integratie van de Turkse gemeenschap door zelf initiatieven te ontplooiën, die een bijdrage leveren aan de positie, emancipatie en het zelfbewustzijn van de eigen leden.

Stichting Moetiara Maloekoe

Iraanse vereniging

Deze vereniging organiseert sociaal-culturele activiteiten voor de eigen leden van de Iraanse gemeenschap en ondersteunt de belangen van die leden.

Chinese vereniging

Algerijnse vereniging

Ahwaz Liberation organisation

De Ahwaz Liberation Organisation organiseert sociaal-culturele activiteiten voor de eigen leden van de Arabische gemeenschap in Iran en ondersteunt de belangen van die leden.

Roekoen Islam Zuid-Limburg

Dit is een religieuze stichting van Surinaamse mensen met een Javaans-islamitische achtergrond waarvan de leden zich tot doel stellen de eigen cultuur te behouden door samen de Koran te bestuderen en godsdienstige bijeenkomsten te houden.

BiH Club (Bosnische vereniging)

Stichting Broederschapshuis

SV Alliance

Stichting 2000

Stichting Selamat Datang

Deze stichting is een belangenorganisatie opgericht door initiatiefnemers uit de 2^e generatie Indische Nederlanders. De Doelstelling is het behartigen van culturele, sociale en economische belangen van Indische Nederlanders vanuit hun identiteit, historie, verbondenheid, waarden en normen.

Werkgroep Multicultureel Kinderfeest

Werkgroep Allochtone Studenten Islamitische School El Habib

Stichting El Irada

Vereniging Friouato

Congolese Culturele Vereniging Cecuza

Vereniging Cecuza organiseert sociaal-culturele activiteiten voor de eigen leden van de Congolese gemeenschap en ondersteunt de belangen van die leden.

Marokkaanse Jongeren Vereniging Atlas

Deze vereniging heeft als hoofddoel om in Maastricht een basis te leggen om toekomstige problemen met Marokkaanse jongeren het hoofd te kunnen bieden. Tevens wil men een serieuze gesprekspartner zijn van gemeente en andere organisaties.

Poolse Euregionale Stichting

Afghaanse Stichting Hakem Sanay

Vereniging Wadie Al-Rafidijn

MAB-DER

Stichting Bana Africa

Vereniging Koerdisch Huis

Armeense Sociaal-Culturele Vereniging

Stichting Associacao Muangolanda

Stichting Soedan

Stichting Somalische Gemeenschap

Deze vereniging organiseert sociaal-culturele activiteiten voor de eigen leden van de Somalische gemeenschap en ondersteunt de belangen van die leden.

Iraans Cultureel Centrum

Sociedad Cultural Recreativo Española

Griekse Vereniging Platon

Circolo Sardegna

Dit is een vereniging die probeert de belangen van in Maastricht en omgeving wonende Italianen te behartigen door het organiseren van culturele en sociale activiteiten en door hen van dienst te zijn op tal van maatschappelijke gebieden.

Centro Cultural Recreativo Español

Het Centrum is een vereniging van en voor in Maastricht wonende Spanjaarden die door het organiseren van culturele en recreatieve activiteiten het contact tussen de Spaanse Maastrichtenaren wil verstevigen.

Chinese Vrouwen NGA YIN

Deze vereniging wil de in Maastricht en omgeving woonachtige Chinese vrouwen met elkaar en met de Nederlandse samenleving in contact brengen.

Centrum Ontmoeting der Volkeren

Dit is een particuliere organisatie, werkzaam op het terrein van internationale ontwikkelingssamenwerking.

Afrikamuseum

Amnesty International

Dit is een internationale beweging die werkt aan de vrijlating van gewetensgevangenen.

Asielzoekerscentrum Maastricht (AZM Maastricht)

Het centrum biedt asielzoekers gedurende de asielpprocedure volledige opvang en bereidt hen voor op een bestaan in Nederland.

CIAM

Commissie Integratie Allochtonen Maastricht.

Literatuur/bronvermelding

- R. de Blok: Uitleg no 10 Voorlichting OCW 26-06-2002
- S. Douven, P. Moerel: Van immigratie naar integratie, interne publicatie CMV 2, 2003
- R. Delahaye: Making sense of cross-border social integration, Maceess Maastricht 2003
- R.A. Egberts: Inburgering nieuwkomers en oudkomers Handboek Lokaal Sociaal Beleid, Elsevier Europa Concreet. Stichting Euregio Maas-Rijn
- D. Haster: Vluchtelingen en asielzoekers interne Hszuyd publicatie 2002
- R. Koopmans: Zachte Heelmeesters.... een vergelijking van de resultaten van het Nederlandse en Duitse migranten beleid en wat de WRR daaruit niet concludeert in Migrantenstudies 2002 nr. 2
- NRC 18-11-2003: Geschoolde allochtonen ook werkloos
- NRC 10-12-2003: "Migratie heeft een duur prijskaartje"
- Miljoenennota, prinsjesdag 2003 van de Nederlandse regering
- Programma Begroting 2004 Provincie Limburg
- B. Roebroek: Overzicht organisaties van en voor allochtonen in Maastricht en Heuvelland, interne publicatie 2003
- Centraal Bureau voor de Statistiek, Voorburg/Heerlen 2003-12-04
- Welzijnsdebat 2003 " Samen of apart", Verdiwel/ Zorg en welzijn, Arnhem December 2003:
- S. van der Werf: Allochtonen in de multiculturele samenleving, Coutinho, Bussum 2002
- de Volkskrant 22-11-03 Centra voor asielzoekers opgesplitst
- Unesco rapport 'De noodzaak voor pluralisme', 1995
- 3.20. Resolutie van de Raad betreffende sociale integratie door middel van een sociale dialoog en partnerschap. Referenties: Conclusies van de Europese Raad van Nice - Bull. 12-2000, punt 1.9 Mededeling van de Commissie "De Europese sociale dialoog, een kracht voor modernisering en verandering" - COM(2002) 341 en Bull. 6-2002, punt 1.3.19 Goedkeuring door de Raad Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken tijdens zijn zitting van 2 en 3 december
- <http://www.cbs.nl/nl/publicaties/publicaties/maatschappij/bevolking/b-15/b-15-02-07.pdf>
- www.Amsterdam.: meedoen en er bijhoren, febr. 2003
- www.scp.nl
- www.trajekt.nl
- www.symbiose.nl
- www.regering.nl
- www.inburgernet.nl
- www.minvws.nl
- www.justitie.nl
- www.hetscw.nl
- <http://www2.fmg.uva.nl/imes/books/penninx-bastion.pdf>
- <http://www.immigratiedienst.nl>
- www.nizw.nl